

**A FENNTARTHATÓSÁG
INTÉZMÉNYEI
MAGYARORSZÁGON**

Felelős kiadó:
a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács Titkára
címe: 1055 Budapest, Széchenyi rkp. 19.

Felelős szerkesztő:
Bartus Gábor

Layout, tördelés:
ProduCom Kft.

Nyomdai és kötészeti munkálatok:
Alföldi Nyomda Zrt.

A kiadvány belívei újrahasznosított papírból készültek.

©2019

ELŐSZÓ

Az éghajlatváltozás hatásáról, a természeti környezetünk pusztulásáról, a népességünk stabilitásának fontosságáról, a pazarló fogyasztásról, az oktatási vagy egészségügyi rendszereink kihívásairól szóló hírek mindennapivá válása idején már nyilvánvaló mindenki számára, miért van különös jelentősége a fenntarthatóságról való gondolkodásnak, a fenntarthatóságot szolgáló értékek előtérbe helyezésének.

A fenntartható fejlődést szolgáló ismeretek átadásának is óriási szerepe van, így az alapoktatás színvonala javításának, a fenntartható fejlődés kérdése integrálásának a meglévő oktatási struktúrákba, valamint speciális képzési programok kidolgozásának. Célunk, hogy az emberek fogékonyá váljanak a környezeti és társadalmi változások iránt.

A nemzetközi politikai közösség az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljainak kijelölésével, a magyar Országgyűlés a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia megalkotásával a globális és a nemzeti célkitűzéseket és feladatokat is megállapította. Ezen célok elérése, a feladatok teljesítése nem lehetséges jól működő intézmények nélkül.

A fenntarthatósági intézmények feladata sokrétű: jelezni, ha fenntarthatatlan irányba haladunk, tanácsot

adni a fenntartható társadalmi, szakpolitikai megoldásokról, adatokat szolgáltatni a fenntarthatóság állapotáról, védeni – akár jogszabályok megsemmisítésével is – a fenntarthatóság alkotmányos határait. A fenntarthatóság védelme a jövő lehetőségeinek védelme, a fejlődés lehetséges alternatíváinak bővítése, mindannyiunk elemi érdeke.

E kiadvány bemutatja, milyen sokrétű intézményi hálózat szolgálja ma Magyarországon a fenntarthatóságot, az erre vonatkozó feladatok megosztásának milyen finom hálózata alakult ki az elmúlt években. Az intézményrendszer rendelkezésre állása azonban feladatot és felelősséget is ró ránk, az intézményeket használó emberekre: élni kell az intézmények adta lehetőségekkel, figyelembe kell vennünk tanácsaikat, felelősen és érdemben kell működtetnünk, használnunk azokat!

SÁNDORNÉ DR. KRISZT ÉVA
egyetemi tanár
a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács tagja

A régi római bölcsesség szerint „*qui vult finem, vult media*”, azaz aki a célt akarja, az akarja az odasegítő, -vezető eszközöket is. A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács által megalkotott és gondozott fejlesztési stratégia nem más, mint legfontosabb közös céljaink megfogalmazása és megerősítése. Fejlesztetni, azaz minőségében javítani, tökéletesíteni kívánjuk a magunk, közösségeink és életterünk helyzetét és állapotát; és azt akarjuk, hogy ez a javulás tartós, biztonságos, állandó legyen. E fenntartható fejlesztés legelső, köztes állomása, mérföldköve épp az lenne, hogy a veszélyes, instabil reálgazdasági és társadalmi helyzeteket, folyamatokat rendre azonosítjuk, megállítjuk és megfordítjuk.

Az NFFT jelen kiadványa azokat az intézményeket mutatja be, amelyeket a közakarat az elmúlt évtizedekben az emberhez méltó életminőség, és különösen életünk természet adta feltételei, kerete fenntartásának szolgálatába állított. Kialakulásuk maga is figyelemre méltó fejlődés eredménye – joggal lehetünk büszkék és elégedettek azzal a „szerszámkamrával”, eszköztárral, amelyet Magyarországon igénybe vehetünk, amikor a fenntarthatóságért szemé-

lyünkben is tenni akarunk: már, ha valóban meg akarjuk tenni „a magunkét”!

Amikor ezt a kis kötetet forgatva szembesülünk saját lehetőségeinkkel, azzal hogy nem állunk eszköztelenül a kedvezőtlen – vagy egyenesen veszélyes és jogellenes – helyzetekben, egyben saját elkötelezettségünkre is fény derül. Mert: „*qui non vult media, non vult finem*” – aki nem használja az eszközöket, nem veszi igénybe a lehetőségeket, azaz nem működteti, ösztökéli, tökéletesíti a fenntarthatóság hazai intézményeit, az nem a fenntartható fejlődés elkötelezettje! Az NFFT reménye és célja e kötettel nem csupán a tájékoztatás, de a kapcsolatteremtés elősegítése, polgár és intézmény összekötése, eszközeink pontos, célirányos, hatékony „bevetésének” szorgalmazása és élénkítése. Köszönet érte az ötletgazdának, szerzőknek, szerkesztőknek!

ZLINSZKY JÁNOS
egyetemi docens
a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács tagja

„Tudjuk, hogy a Föld történetében melegebb és hidegebb időszakok váltották egymást, de az emberi tevékenység következtében ma hússzor olyan gyors ütemű felmelegedés zajlik, mint a Föld története során korábban bármikor. Ezért aztán egyre többen teszik fel a kérdést, hogyan mentjük meg a bolygót. De a helyes kérdés – megítélésem szerint – így hangzik: Hogyan mentjük meg az emberi civilizációt? Hogyan kerüljük el a mindannyiunkra fenyegető veszélyt jelentő klímakatasztrófát? Hogyan kerüljük el azt a helyzetet, ami egyszer már megtörtént bolygónk történetében? [...]

Nincs jobb- vagy baloldali, nincs kormánypárti vagy ellenzéki klímaváltozás. Ha van olyan kérdés, amelyről közös – ne féljünk a szótól – nemzeti álláspontot kell kialakítani, akkor a most vitára bocsátott kérdés biztosan az. A környezeti fenntarthatóság hazánk egyetlen polgárának sem lehet közömbös. [...]

De ma még lehetőségünk van arra, hogy a szükségből erényt kovácsoljunk. Ha időben alkalmazkodunk, ha módosítjuk fogyasztási szokásainkat, ha kellő alázattal tekintünk természeti környezetünkre, és azt csupán használni, de nem kihasználni akarjuk, ha klímabarát technológiákat alkalmazunk, ha mezőgazdaságunk és iparunk modernizációjánál mindig a föld, a víz és a levegő minőségének megőrzése lesz az elsődleges szempont, akkor biztos, hogy nem a vesztesek oldalára kerülünk.”

ÁDER JÁNOS köztársasági elnök
a második Nemzeti Éghajlatváltozási Stratégia
parlamentari vitájának megnyitáskor
(2018. október 2.)

AZ ENSZ FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI CÉLJAI (SDG)

2015 szeptemberében az ENSZ tagállamai egyhangúlag fogadták el a Fenntartható Fejlődési Keretrendszer (Agenda 2030) 17 globális célját (goals) és a vázát jelentő 169 feladatát (targets).

Az Agenda 2030 kialakításában és formálásában Magyarország a kezdetektől fogva meghatározó szerepet vállalt.

Bár a fenntarthatóság felé vezető út meghatározása nemzetközi szinten egyező alapelvek mentén történik,

az SDG-k adaptálása a nemzetek számára nem automatikus folyamat. A globális célok megfelelő implementálásához szükség van a nemzeti végrehajtást segítő, a nemzeti fenntarthatósági értelmezési keretekkel összhangot kereső mód megtalálására. A hazai fenntartható fejlődési célok-eszközök és a fenntarthatósági szempontból Magyarországon releváns mintegy nyolcvan SDG-feladat között viszonylag erős korreláció figyelhető meg.

Mindenhol véget vetni a szegénység összes formájának.

Véget vetni az éhínségnek, elérni az élelmiszer-biztonságot, fejleszteni az élelmezést és előmozdítani a fenntartható mezőgazdaságot.

Biztosítani az egészséges életet és előmozdítani a jóllétet mindenki számára minden korosztályban.

Biztosítani az átfogó és igazságos minőségi oktatást és előmozdítani az egész életen át tartó tanulási lehetőségeket mindenki számára.

Megvalósítani a nemek közötti egyenlőséget, valamint segíteni minden nő és lány felemelkedését.

Biztosítani a fenntartható vízgazdálkodást, valamint a vízhez és közegészség-ügyhöz való hozzáférést mindenki számára.

Biztosítani a megfizethető, megbízható és modern energiát mindenki számára.

Előmozdítani a hosszantartó, átfogó és fenntartható gazdasági növekedést, a teljes és eredményes foglalkoztatást, valamint a méltó munkát mindenki számára.

Alkalmazkodó infrastruktúrát építeni, előmozdítani az átfogó és fenntartható iparosodást, valamint elősegíteni az innovációt.

Csökkenteni az országokon belüli és az országok közötti egyenlőtlenségeket.

A városokat és az emberi településeket befogadóvá, biztonságossá, alkalmazkodóvá és fenntarthatóvá tenni.

Biztosítani a fenntartható fogyasztási és termelési szokásokat.

Sürgősen cselekedni a klímaváltozás és hatásai leküzdése érdekében.

A fenntartható fejlődés érdekében megőrizni és fenntarthatóan használni az óceánokat, tengereket és tengeri erőforrásokat.

Védeni, visszaállítani és előmozdítani a földi ökoszisztémák fenntartható használatát.

A fenntartható fejlődés érdekében előmozdítani a békés és befogadó társadalmakat, biztosítani a mindenki számára elérhető igazságszolgáltatást és minden szinten hatékony, felelősségre vonható és befogadó intézményeket létrehozni.

Megegyeztetni a végrehajtás módjait és felelősséget a fenntartható fejlődés globális partnerségét.

A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS POLITIKÁJA MAGYARORSZÁGON ÉS A NEMZETI FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI KERETSTRATÉGIA (NFFS)

Miközben az emberi cselekvések általában jelenbeli problémák rövid távú megoldására irányulnak, a célok elérésére választott alternatíva megvalósulásának hosszú távú – egyes esetekben előnyös, számos esetben kedvezőtlen – következményei is vannak. E sokszor nem szándékolt hatások nem feltétlenül maradnak egy ország határain belül, regionális vagy globális mértékben is számolni kell velük. Az ilyen döntések eredményei tehát a társadalmi csoportok – nemzetközi keretekben az érintett országok – közötti viszonyokat is érintik. Számukra eltérő következményekkel járnak, illetve áthárulnak a következő nemzedékekre.

A jövő nemzedékek terhére történő problémamegoldásnak vagy -gyarapodásnak több formája lehet, mint például a környezeti erőforrások kimerítése, elszennyezése, az eladósodás, a társadalom elöregedésével együtt járó demográfiai deficit vagy a nagyon hosszú távú működésre tervezett infrastrukturális beruházások miatti tehetetlenség (a „bezáródás” problémája). Az adott nemzedéken belüli nehézségek leginkább a méltányos élet biztosításához szükséges környezeti erőforrások hasznosításában lévő különbségek erősödésében nyilvánulhatnak meg.

A fenntartható fejlődés felé való átmenet megtalálásában nemzetközi szinten egybehangzóak az alapelvek, de nincs egyedüli recept, következésképpen magunknak kell meghatározunk Magyarország fenntartható fejlődéséhez vezető saját útját, ennek stratégiáját. Ennek az útnak az alapjait jelöli ki a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (NFFS).

Hazánk első, a társadalom fenntartható pályára állítását

segítő, hosszú távú keretstratégia jellegű dokumentumát 2007 júniusában fogadta el a kormány. A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Stratégiát (Stratégia) az EU Fenntartható Fejlődési Stratégiájában meghatározott irányadó elvek és kulcsfontosságú célok megvalósítása érdekében dolgozták ki. A Stratégia – figyelembe véve mind a hazai, mind a globális folyamatokat és körülményeket – valamennyi társadalmi, gazdasági és környezeti területre egy fenntartható jövőképpel megfelelő eszköz- és reformrendszert vázolt fel.

Miután 2008-ban az Országgyűlés létrehozta a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanácsot (NFFT), elfogadásra került a Stratégia megújítási folyamatáról szóló határozat is.

A fenntartható fejlődés ma is érvényes hazai alapküldetés, a 2012–2024-es időszakra szóló Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiát (NFFS) 2013-ban fogadta el az Országgyűlés. Az NFFS széles körű nyilvános konzultációs folyamat során 2009 és 2012 között készült minden érdeklődő honfitársunk bevonásával, a tudományos élet képviselői, vállalkozások, kisközösségek, civil szervezetek és vallási közösségek ajánlásai alapján.

A Keretstratégia az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljait integrálja, bár két és fél évvel korábban került elfogadásra. Ugyan néhol más szerkezetben és megfogalmazással, de a hazai Keretstratégia minden olyan ENSZ-célt és -feladatot tartalmaz, amelynek globális megvalósulásához Magyarország érdemben hozzá tud járulni. Ezzel együtt az NFFS olyan fenntarthatósági területeket is érint, amelyekre bár nincs ENSZ-cél, hazánk hosszú távú fennmaradása,

sikeressége szempontjából megkerülhetetlenek, ilyen például a népesedéssel kapcsolatos fenntarthatósági célok megfogalmazása. Az NFFT által két évente készített előrehaladási jelentések a fenntarthatóság hazai állapotáról, trendjeiről szóló, a hazai Keretstratégia céljaihoz és feladataihoz igazított értékeléseit az ENSZ-célok szerkezetében is ismertetik.

A fenntartható társadalom megteremtésének alapvető feladata a nemzeti erőforrások megőrzése és erősítése. Az NFFS négy fő erőforrást alkalmaz, 34 stratégiai célt és ezekhez kapcsolódóan 77 teendőt (eszközcélt) rendel hozzájuk.

Az ember a nemzet legfontosabb erőforrása, ezért a Keretstratégia minden mást megelőzően átfogó célokat fogalmaz meg a népesedés, az egészség, a tudás és a társadalmi kohézió terén. E célok eléréséhez rendelt feladatok egy népességében stabil, egészséges, a kor kihívásainak megfelelő készségekkel és tudással rendelkező emberek alkotta, a kirekesztettséget fokozatosan csökkentő társadalom megteremtésére koncentrálnak.

A társadalmi erőforrások önmagukban is a jó élet feltételeit jelentik, de nélkülözhetetlenek a többi erőforrásfajta helyes hasznosításához is. A közös kulturális örökség, erkölcsi normák, az egyének közötti kapcsolatok és az ehhez társuló intézményrendszerek alapot nyújtanak egy pozitív értékkel, erkölcsi normákkal és attitűddel bíró fenntartható kultúra megteremtésére. A társadalmi erőforrások gondozásához elengedhetetlen a megfelelő foglalkoztatás, a bizalom infrastruktúrájának és a családi értékeknek az erősítése, a múlt örökségének ápolása, illetve a kulturális szolgáltatások fejlesztése.

A természeti környezeti erőforrások mennyiségi és minőségi állapota alapján határozza meg egy adott társadalom lehetőségének korlátait. A természeti erőforrások által nyújtott ökoszisztéma-szolgáltatások közvetett és közvetlen hasznát jelentenek a társadalom számára. A Keretstratégia célul tűzi ki a biológiai sokféleség megőrzését, a természeti erőforrások védelmét, a negatív környezeti hatások csök-

kentését, és felhívja a figyelmet a megújuló erőforrásokkal való észszerű és odafigyelő bánásmódra.

A gazdasági erőforrások egy adott társadalom anyagi gyarapodásának alapját jelentik. A fejezet kiemeli az önrendelkezés megfelelő szintjének fenntartását a gazdaságpolitikai döntésekben és átfogó célokat fogalmaz meg a pénzügyi tőke szelektív növekedése és a közösségi tőkejavak amortizációjának pótlása érdekében. Fontos feladat a vállalkozói mentalitás és az innováció erősítése, a foglalkoztatás bővítése, a hazai tulajdonú tőkebefektetések fokozatos növelése és a külföldi kivettségek csökkentése.

A 18/2013. (III. 28.) OGY határozat értelmében nyomon kell követni a nemzeti erőforrásaink állapotát, értékelni kell az elért eredményeket és erről két évente tájékoztatni kell az Országgyűlést. Az előrehaladási jelentések elkészítése összetett folyamat, megalkotásukban számos szereplő (NFFT, minisztériumok, nem kormányzati szervezetek, egyéb érdekelt felek) vesz részt. Feladatuk visszajelzést nyújtani a társadalom számára a fenntarthatósági átmenetről, mely területen értünk el számottevő haladást, és hol van szükség jelentősebb erőfeszítésekre. Az NFFS megjelenése óta két Előrehaladási Jelentés készült, 2015-ben és 2017-ben. Az NFFT két éves előrehaladási jelentései mutatják az SDG-k és a nemzeti célok, valamint azok megvalósítási szintje közötti kapcsolatot is.

A FENNTARTHATÓSÁG INTÉZMÉNYEI

Kormányzat

Agrárminisztérium
Hungary Helps
Innovációs és Technológiai Minisztérium
Külügyminisztérium

Kormányzati háttérintézmények

Központi Statisztikai Hivatal
Országos Környezetvédelmi Tanács

Független nemzeti intézmények

Alkotmánybíróság
Állami Számvevőszék
Jövő Nemzedékek Szószólója
Költségvetési Tanács
Magyar Nemzeti Bank

Országgyűlés intézményei

Fenntartható fejlődés bizottsága
Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács

Nem kormányzati szervezetek

Civil Kerekasztal
a Fenntartható Fejlődési Célokért
Magyarországi Üzleti Tanács
a Fenntartható Fejlődésért
V4SDG

A FENNTARTHATÓSÁG INTÉZMÉNYEI

ALAPTÖRVÉNY

Magyarország alkotmánya megújult, az alapvető jogok és kötelezettségek kódexe 2011. április 25-étől az Alaptörvény.

A magyar Alaptörvény minden korábbinál teljesebb katalógusát adja a jövő nemzedékek érdekei védelme és a fenntartható fejlődés elveinek, jogainak és kötelezettségeinek. Ebből a szempontból a világ egyik legfigyelemreméltóbb alkotmánya, nem kis felelősséget helyezve ezzel a magyar politikai közösség tagjainak vállára.

Az Alaptörvény preambuluma, a Nemzeti hitvallás egyértelműen fogalmaz: „Vállaljuk, hogy örökségünket, [...] a Kárpát-medence természet adta és ember alkotta értékeit ápoljuk és megóvjuk. Felelősséget viselünk utódainkért, ezért anyagi, szellemi és természeti erőforrásaink gondos használatával védelmezzük az utánunk jövő nemzedékek életfeltételeit.”

A P) cikk kijelenti: „A természeti erőforrások, különösen a termőföld, az erdők és a vízkészlet, a biológiai sokféleség, különösen a honos növény- és állatfajok, valamint a kulturális értékek a nemzet közös örökségét képezik, amelynek védelme, fenntartása és a jövő nemzedékek számára való megőrzése az állam és mindenki kötelessége.” A 38. cikk (1) bekezdése megállapítja, hogy „az állam és a helyi önkormányzatok tulajdona nemzeti vagyon. A nemzeti vagyon kezelésének és védelmének célja a közérdek szolgálata, a közös szükségletek kielégítése és a természeti erőforrások megóvása, valamint a jövő nemzedékek szükségleteinek figyelembevétele.”

A XXI. cikk a fenti kötelességek mellé mindezek emberi jogi oldalát állítja párhuzamba: „Magyarország elismeri és

érvényesíti mindenki jogát az egészséges környezethez.” A XX. cikk kimondja, hogy „mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez”. Ennek a jognak az érvényesülését „Magyarország genetikailag módosított élőlényektől mentes mezőgazdasággal, az egészséges élelmiszerekhez és az ivóvízhez való hozzáférés biztosításával, a munkavédelem és az egészségügyi ellátás megszervezésével, a sportolás és a rendszeres testedzés támogatásával, valamint a környezet védelmének biztosításával segíti elő”.

A hosszú távú, a jövő nemzedékeket nem eladósító szemlélet nem csak a környezet állapotával vagy az emberek egészségével kapcsolatosan jelenik meg, fontos szempont az államháztartási fenntarthatóság is. A 36. cikk (4) bekezdése adóssághatártól rögzít: nem fogadható el olyan költségvetési törvény, amelynek eredményeképpen az államadósság meghaladná a teljes hazai össztermék (GDP) felét.

A Q) cikk mindezekkel kapcsolatban országunk határain túlra nyúló felelősségünket is hangsúlyozza: „Magyarország [...] az emberiség fenntartható fejlődése érdekében együttműködésre törekszik a világ valamennyi népével és országával.”

Az Országgyűlés által 2013 márciusában elfogadott Nemzeti Fenntartható Fejlesztési Keretstratégia (amely azonosítható az ENSZ Fenntartható Fejlesztési Céljai hazai végrehajtási terveként is) úgy fogalmazta meg értékeit és általános céljait, a megvalósítandó feladatokat, hogy az Alaptörvény szellemében és betűje szerint Magyarország képes legyen a jövő nemzedékek érdekében is cselekedni, nemzeti erőforrásainkat megvédeni és hatékonyan gyarapítani.

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG

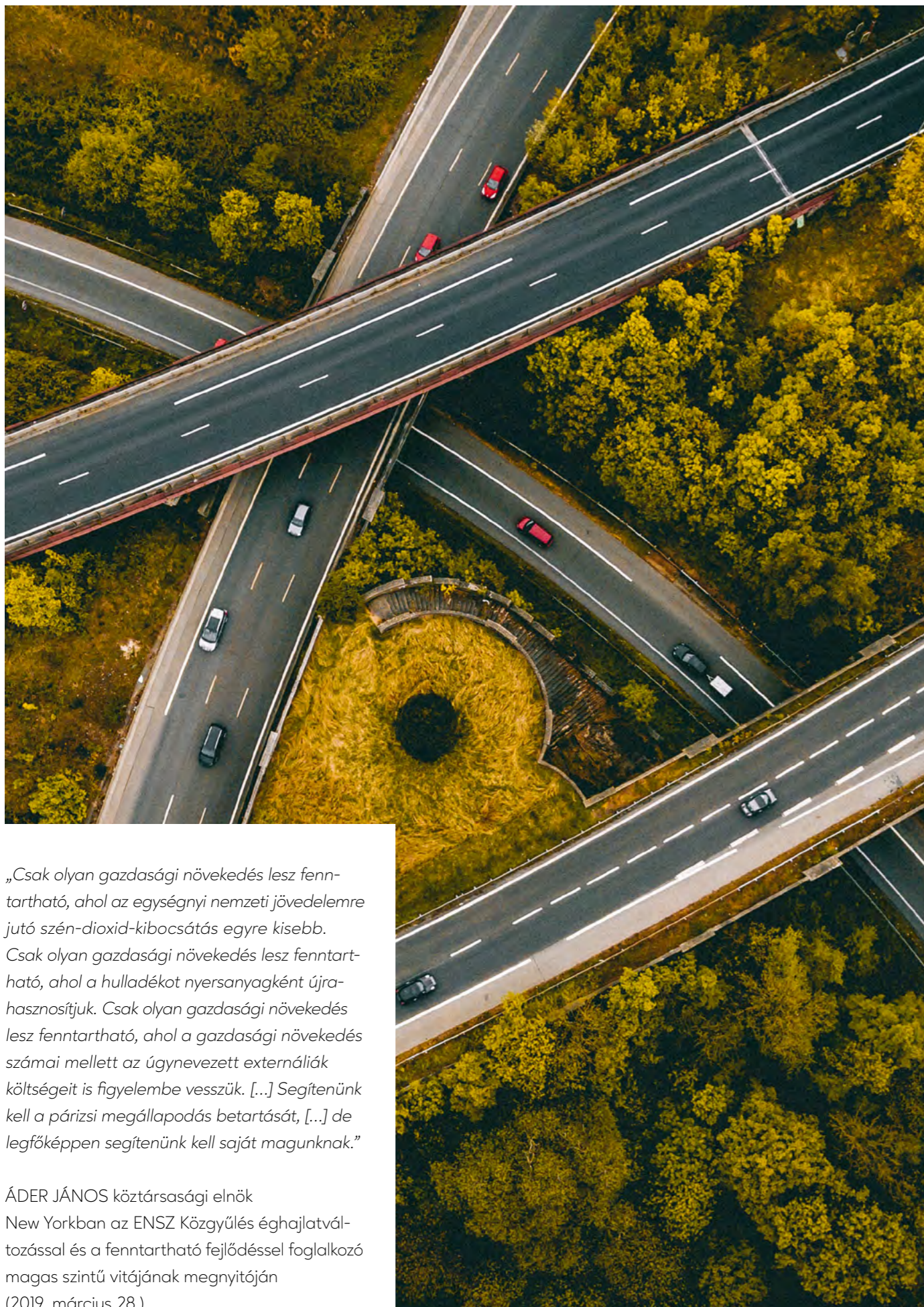
Az Alkotmánybíróság független nemzeti intézményünk, Magyarország Alaptörvényének őre, jogosult az Alaptörvénnyel ellentétes jogszabályokat (teljes egészükben vagy részükben) megsemmisíteni.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban a kérdésben, hogy az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése a nemzet közös örökségébe tartozó természeti és kulturális erőforrások tekintetében egyértelműen megjelöli az ezen erőforrások védelme érdekében elvárt magatartásokat: a védelmet, a fenntartást és a jövő nemzedékek számára történő megőrzést. Azáltal, hogy az Alaptörvény kifejezetten nevesíti a P) cikk (1) bekezdésében a nemzet közös öröksége jövő nemzedékek számára történő megőrzésének kötelezettségét, általánosságban is azt az elvárást támasztja a jogalkotással szemben, hogy a jogszabályok meghozatalakor ne csak a jelen nemzedékek egyéni és közös szükségleteit mérlegelje, hanem figyelembe kell venni a jövő nemzedékek életfeltételeinek biztosítását is, az egyes döntések várható hatásainak mérlegelésekor pedig az elővigyázatosság és a megelőzés elvének megfelelően, a tudomány mindenkori állásának alapulvételével kell eljárni. Mindez azt jelenti, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlatában az elővigyázatosság és a megelőzés elvei (a szennyező fizet elvének alaptörvényi rögzítésével együtt) alkotmányjogi értékelést is nyernek, és azokat az Alkotmánybíróság a jogalkotással és jogalkalmazással szemben is érvényesíti. Ezen követelményeknek a jogalkotó az Alkotmánybíróság megítélése szerint csak akkor tud eleget tenni, ha döntéseinek meghozatala során távolosan, kormányzati ciklusokon átívelően mérlegel.

Az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdése nem pusztán államcél: az egyszerre tekinthető a XXI. cikk (1) bekezdésében foglalt egészséges környezethez való jog mint alapvető emberi jog garanciájának, illetőleg a nemzet közös öröksége védelmét előíró olyan sui generis kötelezettségnek, amely a XXI. cikk (1) bekezdésén túlmenően, általános jelleggel is érvényesül. Az Alkotmánybíróság például az Alaptörvény P) cikk (1) bekezdéséből vezette le a biológiai sokféleség megőrzésének kötelezettségét a Natura 2000 területekkel összefüggésben, külön is hangsúlyozva azt, hogy a biodiverzitás megőrzésének kötelezettsége nem csupán az Alaptörvényből következik, hanem az egyben a nemzetközi jog feltétlenül alkalmazandó szabálya is, amely a nemzetközi közösség mint egész akaratát tükrözi.

A nemzet közös örökségét képező erőforrások védelme nem csupán az állam, hanem „mindenki”, így a civil társadalom és minden egyes állampolgár kötelezettsége. Ez a kötelezettség a természetes és jogi személyek részéről a hatályos jogszabályi előírások ismeretét és betartását követeli meg, miközben a jogalkotó mindazon feladatokat, amelyeket másutt alanyi jogok védelmével lát el, itt törvényi és szervezeti garanciák biztosításával köteles teljesíteni. A kötelezettség ugyanakkor nem csupán a jogalkotót, hanem a jogalkalmazót is terheli: a környezetvédelmi, illetőleg természetvédelmi tárgyú hatósági ügyek eldöntése során az illetékes hatóság a döntéshozatal során a környezet- és természetvédelmi szempontokat nem rendelheti az egyéb (például kizárólag gazdasági) szempontok alá.

„Csak olyan gazdasági növekedés lesz fenntartható, ahol az egységnyi nemzeti jövedelemre jutó szén-dioxid-kibocsátás egyre kisebb. Csak olyan gazdasági növekedés lesz fenntartható, ahol a hulladékot nyersanyagként újrahasznosítjuk. Csak olyan gazdasági növekedés lesz fenntartható, ahol a gazdasági növekedés számai mellett az úgynevezett externáliák költségeit is figyelembe vesszük. [...] Segítenünk kell a párizsi megállapodás betartását, [...] de legfőképpen segítenünk kell saját magunknak.”

ÁDER JÁNOS köztársasági elnök
New Yorkban az ENSZ Közgyűlés éghajlatváltozással és a fenntartható fejlődéssel foglalkozó magas szintű vitájának megnyitóján
(2019. március 28.)

JÖVŐ NEMZEDÉKEK SZÓSZÓLÓJA

A Jövő Nemzedékek Szószólója az egységes ombudsmani intézmény keretében az alapvető jogok biztosának a jövő nemzedékek érdekeinek védelmét ellátó helyettese.

A 2011-ben megalkotott Alaptörvény, amely szinte változatlan tartalommal átvette a korábbi Alkotmányból az egészséges környezethez, illetve a testi és lelki egészséghez való alapjogot (XXI., ill. XX. cikk), jelentősen bővítette is a jövő nemzedékek érdekeit szolgáló rendelkezések körét. A Nemzeti hitvallás kiemeli az utódainkért viselt felelősségünket, a P) cikk az állam és mindenki köteletségévé tette a nemzet közös – természeti és kulturális – örökségének védelmét, fenntartását és megőrzését a jövő nemzedékek számára. A Szószóló alapvető küldetése ezen alkotmányos értékek védelme, érvényesülésük elősegítése.

A Szószóló a beérkezett egyedi panaszok alapján folytatott vizsgálatok útján levonható általános tapasztalatok, valamint a közigazgatás intézményeivel, szakmai-tudományos, gazdasági és társadalmi szervezetekkel folytatott párbeszédre is építve figyelemmel kíséri és értékeli a jövő nemzedékek érdekeinek érvényesülését, illetve a nemzet közös természeti és kulturális örökségének állapotát. Tapasztalatairól rendszeresen tájékoztatja az alapvető jogok biztosát, az érintett intézményeket és a nyilvánosságot, és felhívja a figyelmet a természetes személyek nagyobb csoportját – különösen a jövő nemzedékeket – érintő jogsértés veszélyére.

A Szószóló munkájának minden elemét átszövi a fenntarthatósághoz való kapcsolódás, hiszen a jövő nemzedékek érdekeinek képviselete annak elsődleges összetevője. Tevékenységének egyik központi eleme a kormányzati szakmai stratégiák és tervek, valamint az egészséges környezet és a nemzet közös természeti és kulturális örökségének megőrzése szempontjából fontos jogszabálytervezetek véleményezése. A Szószóló ennek során kiemelten vizsgálja a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia

megvalósulását. Úgy az általános vizsgálati tapasztalatai alapján, mint a véleményezési tevékenysége keretében szükség esetén javasolhatja, hogy az alapvető jogok biztos a Alkotmánybírósághoz, illetve a Kúriához forduljon a jogalkotás anomáliái miatt. Emellett javaslatot tehet a jövő nemzedékek jogait érintő jogszabályok megalkotására, módosítására is. Javaslatára a Biztos a környezet állapotával összefüggő közigazgatási döntés elleni közigazgatási per során a perben beavatkozóként részt vehet.

A Szószóló nagyobb jelentőségű környezeti konfliktusok megoldását segítő, illetve a nemzet közös öröksége egyes elemei védelmében elvi állásfoglalásokat adhat ki. Ezek közül jelentősége miatt kiemelendők a felszín alatti vizek, illetve a talaj védelméről, a hulladékgazdálkodási közszolgáltatásról és a környezetvédelmi hatósági szervezetrendszer átalakításáról szóló állásfoglalásai. A Szószóló tapasztalatai szerint hazánkban az egyik legsúlyosabb környezeti probléma a levegő komoly egészségügyi kockázatokat okozó szennyezettsége. Ennek megfelelően munkájában nagy súlyt helyez mind a helytelen lakossági fűtés, mind a közlekedés okozta légszennyezés csökkentését szolgáló kezdeményezésekre.

Emellett határozottan fellép a szabadtéri rendezvények, illetve a légi forgalom okozta zajterhelés csökkentése érdekében, a települési környezet, a zöldfelületek és a természeti örökség védelme, valamint a környezeti információhoz való jog ügyében. A Szószóló fontos feladatai közé tartozik, hogy nemzetközi szinten képviselje és bemutassa a jövő nemzedék érdekei védelmére létrejött hazai intézményrendszer értékeit. E téren említendő a Jövő Generációkért Felelős Intézmények Hálózata (Network of Institutions for Future Generations) titkársági feladatainak ellátása, amely Hálózat összefog számos, az ENSZ által is jegyzett jövő generációs érdeket képviselő nemzeti intézményt és koordinálja azok együttműködését.

ORSZÁGGYŰLÉS

A nemzeti erőforrásokat védő rendelkezéseket és a fenntarthatóság felé való átmenettel kapcsolatos alapvető értékeket az Országgyűlés az Alaptörvényben rögzítette. Az Országgyűlés törvényalkotó munkájában a fenntarthatósági szempontok érvényesítése így módon immár megkerülhetetlen. A fenntarthatóság olyan gondolkodásmód, horizontális elv, amely minden törvényt át kell hasson.

Az országgyűlési képviselők munkáját e téren számos intézményes megoldás támogatja. A nemzeti fenntartható fejlődési célokat és teendőket átfogóan és hosszú távra előretekintve fogalmazza meg az Országgyűlés által 2013-ban elfogadott Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia.

A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács (NFFT) mint az Országgyűlés tanácsadó, érdekegyeztető testülete, valamint a Fenntartható fejlődés bizottsága (FFB) mint az Országgyűlés állandó bizottsága felhívja a figyelmet a fenntartható fejlődés céljainak megjelenítésére és érvényesítésére az Országgyűlés elé kerülő törvénytervezetek, tervek és programok szakmai értékelésével. Így az országgyűlési képviselőknek lehetőségük van az előterjesztések módosítására annak érdekében, hogy érvényre jussanak a fenntarthatóság felé való átmenet értékei. Az NFFT létrehozásával a magyar parlament a világon is ritkaságszámba menő módon rendelkezik saját fenntartható fejlődési tanácsadó, érdekegyeztető testülettel. Ez lehetővé teszi, hogy a civil szervezeteknél, az önkormányzatoknál, az egyházaknál, a tudomány világában vagy a gazdasági szereplőknél rendelkezésre álló fenntarthatósági tudás a lehető leghatékonyabban a törvényalkotás szolgálatára legyen.

Az Országgyűlés elkötelezett a fenntartható fejlődés nemzetközi céljaihoz való nemzeti hozzájárulás kapcsán is. A képviselők nyomon követik az ENSZ Agenda 2030 célrendszer implementálását, részt vettek Magyarország önkéntes

nemzeti beszámolójának (VNR) előkészítésében. A magyar országgyűlési képviselők szintén aktívak az Interparlamentáris Unió fenntartható fejlődési munkájában is.

Az Interparlamentáris Unió (IPU) szuverén államok parlamentjeinek egyetlen világszervezete, az interparlamentáris véleménycsere és párbeszéd fóruma, amely az 1889-es párizsi megalakulása óta a képviseleti intézmények erősítésével a békéért és a népek közötti együttműködésért tevékenykedik. Az IPU célja a demokrácia erősítése a világban a parlamentarizmus, a parlamenti intézmények fejlesztése által. Feladatai sokrétűek, a politikai és biztonsági kérdések mellett emberi jogi, regionális, környezetvédelmi, népesedési, egészségügyi témákkal is foglalkozik, továbbá rendelkezik egy „Fenntartható Fejlődés, Pénzügyek és Kereskedelem” állandó bizottsággal is.

Az IPU létrehozott egy fenntarthatósági önértékelő rendszert is, amellyel az egyes parlamentek ellenőrizni tudják, hogy az ENSZ Fenntartható Fejlődési Célok (SDG) hogyan és miképp épülnek be a törvényalkotói munkába. A fenntarthatósági önértékelő rendszer az országgyűlési munkához kapcsolódó Fenntartható Fejlődési Célokhoz tartozó tudatosságnövelő fórumokra és aktivitásokra kérdez rá, továbbá ezek bevezetése és megvalósítása után érdeklődik. Fontos eleme továbbá az önértékelő rendszernek az SDG-khez tartozó vitafórumok és parlamenti felelősségi körök kérdése, illetve a Fenntartható Fejlődési Célok nemzeti szintű koordinációs mechanizmusainak az értékelése is. Az IPU ezen programjában a magyar parlament is részt vesz.

Mindezen intézmények segítségével az Országgyűlés munkájában a képviselők egyre gyakrabban hivatkoznak a parlamenti vitákban az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljaira, a nemzeti Keretstratégiára.

FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉS BIZOTTSÁGA (FFB)

A Fenntartható fejlődés bizottsága (FFB) az Országgyűlés állandó bizottsága, 2010 óta a korábbi Környezetvédelmi bizottság utódja. A Fenntartható fejlődés bizottsága javaslattevő, véleményező, meghatározott esetekben ügydöntő, valamint a kormányzati munka ellenőrzésében közreműködő testület.

A Fenntartható fejlődés bizottsága hatáskörébe tartoznak a környezetvédelem, a természetvédelem, a klímapolitika és a környezet-egészségügy kérdései. Mindezekon túlmenően a bizottság feladatkörébe tartozónak tart más, de a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos témákat, úgymint a radioaktív szennyezés elleni védelem, az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások, a kémiai biztonság, a területfejlesztés, a környezetbiztonság és a közlekedés környezetvédelmi vonatkozású témaköreit.

A környezetvédelmi és a természetvédelmi kérdések mellett foglalkozik a fenntartható földhasználat problematikájával és általában a természeti erőforrások fenntartható kezelésével, valamint kezdeményező szerepet tölt be a kulcsfontosságú területeken. A Fenntartható fejlődés bizottsága a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (NFFS) végrehajtásánál főként a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanáccsal (NFFT), továbbá fenntarthatósági kérdésekben általában az Alapvető Jogok Biztosának

Hivatalával és az Országos Környezetvédelmi Tanáccsal épített ki szorosabb együttműködést.

Ezen feladatok egyike az energiapolitikához tartozó alternatívák felmérése, amelyek elválaszthatatlanul összefonódnak az éghajlatváltozás kérdésével is. További fontos terület a szegénység kérdése, valamint a társadalmi igazságosságot fenyegető gazdasági és társadalmi folyamatok kérdésköre. A Fenntartható fejlődés bizottsága támogatja a hazai fenntartható fejlődési célok megvalósulását, különösképpen a kormányzati szervek felé történő javaslattételi tevékenységek segítségével.

A Fenntartható fejlődés bizottsága kiemelt szerepet tölt be a jogalkotás területén. Az ellenőrzéssel összefüggő feladatai közé tartoznak az illetékes miniszteri meghallgatások. Diplomáciai szerepkörében fontos feladata a nemzetközi kapcsolatok fenntartása, fejlesztése, valamint nemzetközi konferenciák megrendezése.

A bizottság Európai Unióval és nemzetközi kapcsolatokkal összefüggő tevékenységeként kötelességei közé tartozik a kapcsolattartás a szomszéd országok és más európai uniós tagállamok partnerbizottságaival, valamint részt vesz az európai uniós egyeztetési eljárásokban.

NEMZETI FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI TANÁCS (NFFT)

A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács (NFFT) az Országgyűlés független, fenntartható fejlődéssel foglalkozó tanácsadó, érdekegyeztető szerve. Munkájával hozzájárul a téma megismertetéséhez és népszerűsítéséhez, részt vesz a törvényjavaslatokkal kapcsolatos konzultációkban, valamint véleményt nyilvánít a fenntarthatóságot érintő jogszabálytervezetekről.

2013-ban elkészült a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (NFFS), amelyet a parlament országgyűlési határozattal fogadott el. Az NFFT két évente Előrehaladási Jelentésben számol be a társadalomnak és az Országgyűlésnek a Keretstratégia végrehajtásáról, beleértve az SDG-k végrehajtását is.

Az NFFT elnöke az Országgyűlés mindenkori elnöke, míg tagjait az OGY-határozatban szereplő társadalmi csoportok képviselői adják. A Tanács összetétele széles körű, tagjai között vannak a politikai pártok, a tudományos élet, gazdasági érdekképviseletek, valamint a civil és egyházi szervezetek delegáltjai. Az NFFT munkáját a Titkárság és a Tanács tagjaiból és szakértőkből álló munkabizottságok segítik, feladatuk az NFFT ügyeinek szakmai szempontú áttekintése, véleményalkotás az egyes kérdésekben, illetve javaslattevés a Tanács szempontjából fontos témákra.

Az NFFT éves elfogadott munkaterv szerint dolgozik. Évente négy alkalommal ülésezik, a munkabizottságok a feladatoknak megfelelően gyakrabban ülnek össze. A Tanács szervezésében számos kerekasztalvita, konferenciára kerül sor a fenntartható fejlődés több részterületét is érintve. Az NFFT kiemelt célja a fenntarthatósághoz szükséges szemléletváltás elősegítése a társadalom minden szegmensében. Az NFFT számos sajtómegjelenés

mellett kiadványokkal, műhelytanulmányokkal is segíti a szélesebb közönség és a szakmai szervezetek tájékozódását a fenntarthatóság kérdéskörében.

A Tanács több alkalommal tűzi napirendre olyan aktuális téma megvitatását, amelyhez kapcsolódóan állásfoglalást is elfogad. 2015-ben a Transzatlanti Kereskedelmi és Beruházási Partnerségről (TTIP) szóló tárgyalásokról elfogadott állásfoglalásában kifejezte: megkötése elfogadhatatlan addig, amíg a nemzetközi tárgyalások nem biztosítják a szállítás okozta környezetszennyezés hatékony szabályozását, illetve a TTIP és az ENSZ fenntartható fejlődési céljainak összhangját. A szintén 2015-ben az Országgyűlés elé terjesztett, a védett földterületek tulajdonosi joggyakorlásának meghatározásáról szóló törvényjavaslat kapcsán az NFFT felhívta a figyelmet, hogy az lényeges, fenntartható fejlődéssel kapcsolatos elemeiben nem felelt meg az Alaptörvénynek és az NFFS célkitűzéseinek.

A Tanács rendszeresen tanácskozik a Kormány által éppen készített szakpolitikai stratégiákról. Az elmúlt években az NFFT a fenntarthatóság érvényesíthetőségéről adott javaslatokat a többi között a népesedési, oktatási, egészségügyi, klímavédelmi, energetikai, elektromos mobilitási, területfejlesztési, agrár, természetvédelmi és körforgásos gazdasági kormányzati stratégiák kapcsán.

A Tanács 2009-től aktív tagja a globális, de mindenekelőtt az európai fenntarthatósági együttműködésnek. A különböző rangos nemzetközi szervezetek (EEAC, ESDN) munkájában tevékenykedő NFFT az együttműködést serkenti a tagállamok között a fenntartható fejlődés érdekében. Az NFFT a hazai koordinátora az Európai Fenntarthatósági Hétnek.

INNOVÁCIÓS ÉS TECHNOLOGIAI MINISZTERIUM (ITM), FENNTARTHATÓSÁGÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁRSÁG

A Fenntarthatóságért Felelős Államtitkárság az Innovációs és Technológiai Minisztérium kilenc államtitkárságának egyike, amely a Fenntartható Fejlődési Célok (SDG-k) hazai megvalósításának egyik fő kormányzati felelőse. Feladata a társadalom és a gazdaság segítése, felkészítése a fenntarthatósági fordulatra.

A szervezeten belül két helyettes államtitkárság működik, mindkettő hat-hat főosztállyal. A Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Programokért Felelős Helyettes Államtitkárság felel a jelentős környezetvédelmi (belvíz, árvíz, ivóvíz, szennyvíz, hulladékgazdálkodás, természetvédelem, megújuló energiák, energiahatékonyság, szemléletformálás) beruházásokat támogató, a 2014–2020-as időszakra szóló európai uniós források felhasználásának irányításáért.

A Fenntartható Fejlesztésekért Felelős Helyettes Államtitkárság számos feladata között elsődlegesnek tekinti a körforgásos gazdaságba való átmenet biztosítását a megfelelő jogszabályi környezet kialakításával, stratégiaalkotással, projektek támogatásával. Egy tisztább ország létrehozása érdekében elkészíti a hulladékgazdálkodás egységes szabályozását, támogatja az illegális hulladéklerakók felszámolását, a termékdíj köteles termékekből keletkező hulladékok gyűjtését, előkezelését és hasznosítását, valamint a hulladékgazdálkodási ipar fejlesztését.

A szemléletformálást segítő kampányaival a Fenntarthatóságért Felelős Államtitkárság közvetlenül járul hozzá az NFFS-ben megfogalmazott környezettudatos magatartásminták közvetítéséhez.

A szervezet közreműködik a megújuló energiaforrások hasznosítására, az energiahatékonyság és -takarékoság fokozására vonatkozó programok szakpolitikai tervezésében, valamint felelős azok végrehajtásáért.

A helyettes államtitkárság fontos szerepet tulajdonít egyes fenntarthatósági intézkedések megvalósításának, például az elektromobilitás előmozdítása, amelynek részét képezi a folyamatosan bővülő töltőinfrastruktúra, valamint az elektromos autók megvásárlásának támogatására meghirdetett pályázatok. Előkészítés alatt van egy, a fenntarthatóságról szóló törvényi szintű szabályozási koncepció, valamint egy kormányzati fenntarthatósági cselekvési terv, amelynek része lesz a 2030-ig elérendő hazai fenntartható fejlesztési célok meghatározása is. Készül egy úgynevezett fenntarthatósági útikalauz a települések részére, amely innovatív, fenntartható okosmegoldások (pl. okosmérés kialakítása) megvalósításához fog segítséget nyújtani az önkormányzatok részére.

A Fenntarthatóságért Felelős Államtitkárság víziója a fenntartható társadalmi és gazdasági környezet kialakítása, fenntartható rendszerek, infrastruktúrák és megoldások fejlesztése és implementálása. Célja, hogy Magyarország 2030-ra az Európai Unió öt legélhetőbb országába tartozzon, javuljon az életszínvonal – hazánk egy tiszta, biztonságos, élhető ország legyen, ahol jó élni, lakni és dolgozni.

AGRÁRMINISZTERIUM, KÖRNYEZETÜGYÉRT FELELŐS ÁLLAMTITKÁRSÁG

Az Agrárminisztérium (korábban Földművelésügyi Minisztérium) a magyar kormányzati rendszerben a földügyekért felelős minisztérium. Fő feladata az agrárium, az agrár-vidékfejlesztés, az élelmiszer-feldolgozás, a fenntartható hal- és vadgazdálkodás, az erdőgazdálkodás, a földügy, az ingatlan-nyilvántartás, a térképészet, a természet- és környezetvédelem támogatása és szabályozása, valamint a teljes élelmiszerlánc felügyelete, az élelmezésbiztonság megerősítése és fenntartása.

A lakosság életminőségének javításához, az egészséges környezethez való alkotmányos jog érvényesítéséhez, a társadalom és a gazdaság fejlődéséhez kulcsfontosságú feltételeket jelent a természeti erőforrások hosszú távon fenntartható használata, a környezet minőségének javítása, a természeti örökség megőrzése és a környezeti biztonság megerősítése, amelyek a környezetvédelmi szakterület legfőbb cselekvési területeit képezik.

A Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanácsának (NFFT) társelnöke a Kormány által delegált agrárminiszter, akit a környezetügyért felelős államtitkára (KÖÁT) képvisel. A környezet- és természetvédelmi szakterület 2010 óta az agrártárca keretein belül működik és jelenleg a KÖÁT-hoz két fő szervezeti egység tartozik: a *Természetvédelemért*

Felelős Helyettes Államtitkárság és a Környezetvédelemért Felelős Helyettes Államtitkárság.

Továbbá a hazai Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégiával (NFFS) kapcsolatos feladatok kormányzati összefogója is a KÖÁT. A KÖÁT feladata, hogy az NFFS megvalósítását szolgáló kormányzati intézkedésekről két évente összefoglaló tájékoztatást adjon az NFFT-n keresztül az Országgyűlés számára. A KÖÁT-on belül működő Környezetfejlesztési és -stratégiai Főosztály végez konkrét feladatokat az NFFT-vel és az NFFS-sel kapcsolatban: funkcionális feladatai körében felel az NFFT-vel való szakmai kapcsolattartásért; koordinálja az Agrárminisztérium fenntartható fejlődéssel összefüggő hazai és nemzetközi feladatait, különös tekintettel az NFFS végrehajtásával, felülvizsgálatával, megújításával kapcsolatos feladatokra. Ezen kívül ellátja az Európai Unió fenntartható fejlődési stratégiájával, illetve az EU környezetvédelmi akcióprogramjával összefüggő szakmai feladatokat. Ezen felül a KÖÁT ellátja az ENSZ Környezetvédelmi Program testületeivel és a Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet környezetpolitikával és fenntartható fejlődéssel foglalkozó munkaszervezeteivel, valamint az ENSZ EGB Környezetpolitikai Bizottsága és Környezetpolitikai Teljesítményértékelési Programjával összefüggő szakmai feladatok koordinálását.

KÜLGAZDASÁGI ÉS KÜLÜGYMINISZTERIUM, ENSZ FŐOSZTÁLY

A Külgazdasági és Külügyminisztériumban (KKM) működő ENSZ Főosztály a központi államigazgatás része, tevékenységei közé tartozik a többi között a 2015-ben elfogadott Fenntartható Fejlődési Keretrendszer 2030 (Agenda 2030) fenntartható fejlődési céljainak nemzeti végrehajtása.

A Keretrendszer kialakításában és formálásában Magyarország meghatározó szerepet vállalt, részt vett a Fenntartható Fejlődési Célok (SDG-k) kidolgozásában az ENSZ Nyílt Munkacsoport társelnökeként 2014-ben. Az ENSZ Főosztály látja el az SDG-k hazai végrehajtásához kötődő kormányzati feladatok koordinációját, a célok teljesítésével kapcsolatos koordinálás felügyeletét pedig a KKM migrációs kihívások kezeléséért felelős helyettes államtitkára végzi. Az ENSZ Főosztály menedzseli a Fenntartható Fejlődési Célok megvalósításával kapcsolatos munkát, a célok tartalmában foglaltak végrehajtásáért az illetékes minisztériumok felelősek. Az ENSZ Keretrendszerben foglaltak külkapcsolati nézőpontjaira vonatkozó végrehajtás tekintetében a KKM részéről a Nemzetközi Fejlesztési Főosztály rendelkezik érintettséggel. Az ENSZ Főosztály munkájával segíti a hazai fenntarthatósági célkitűzések teljesítését. Összhangban az NFFS-célokkal, az aktív külpolitikai tevékenységével hozzájárul a fenntartható fejlődést támogató nemzetközi folyamatokhoz.

Az ENSZ Főosztály az Agenda 2030-ban foglaltak hazai megvalósításával összefüggő koordinációs tevékenysége során számos eredményt ért el. Elkészült a Fenntartható Fejlődési Keretrendszer 2030-at tartalmazó ENSZ-dokumentum magyar nyelvű kormányzati fordítása valamennyi szaktárca együttműködésével, amely tartalmazza a Fenntartható Fejlődési Célok és feladatok magyar nyelvű hivatalos megfelelőit. Megtörtént a végrehajtásban érdekelt

minisztériumok, illetve felelősök felkutatása és a velük történő közös munka szakmai kereteinek kiépítése, valamint a további érintett szereplőkkel történő kapcsolatfelvétel és az együttműködés kialakítása. Ennek jegyében a Kormányzat számos, a civil szféra által szervezett eseményén is megjelent, amelyek keretén belül sor került a végrehajtással kapcsolatos folyamatos tájékoztatásra. Elkészült hazánk első, az Agenda 2030-ban foglaltak hazai végrehajtása érdekében tett eddigi lépéseiről szóló önkéntes nemzeti beszámolója, amelyet az ENSZ 2018-as Magas Szintű Politikai Fórumán mutattak be. A jelentést a Főosztály az érintett minisztériumokkal együttműködésben állította össze.

A Fenntartható Fejlődési Célok hazai végrehajtásának áttekintését tartalmazó jelentés elkészítése kiváló lehetőséget nyújtott arra, hogy a nemzeti politikák és stratégiák az SDG-k vonatkozásában megvizsgálásra kerüljenek, kirajzolódjon egy helyzetkép arról, hogy Magyarország jelenleg hol tart ezen célok elérésében. A jelentésben azok a nemzeti politikák és stratégiák kerültek kiemelésre, amelyek jelentős mértékben hozzájárulnak az SDG-k megvalósításához. Mindezekon felül a beszámoló alkalmat kínált a jó gyakorlatok bemutatására is.

A minél teljesebb képet adó önkéntes nemzeti jelentés elkészítésében a Főosztállyal létrejövő együttműködés keretén belül részt vett a Központi Statisztikai Hivatal, a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács, a Jövő Nemzedékek Szószólója, a Magyar Üzleti Tanács a Fenntartható Fejlődésért és a Civil Kerekasztal a Fenntartható Fejlődési Célokért szervezet, valamint Magyarország ENSZ Ifjúsági Küldötte.

ORSZÁGOS KÖRNYEZETVÉDELMI TANÁCS (OKT)

A környezet védelmének általános szabályairól szóló 1995. évi LIII. törvény 45. § írta elő az Országos Környezetvédelmi Tanács létrehozását, feladatait és működésének szabályait. A Tanács a Kormány javaslattevő, tanácsadó, véleményező szerveként állást foglal a környezetvédelemmel összefüggő törvényjavaslatok és más jogszabályok, valamint országos és regionális koncepciók, a környezetvédelemmel összefüggő gazdasági szabályozó eszközök vizsgálati elemzésével kapcsolatban, véleményt nyilvánít a környezetre várhatóan jelentős hatást gyakorló tervek és programok tervezetéről és azok környezeti értékeléséről, javaslatot tesz a Kormány számára a környezet- és természetvédelem hatékonyabbá tételével kapcsolatban.

A Tanács általában havonta tart plenáris ülést, azonban annak érdekében, hogy a kormányzat működésének eltérő ritmusához alkalmazkodni tudjon, Állandó Bizottságokat működtet a gazdaságfejlesztés ágazati programjai, valamint a környezet- és természetvédelem kölcsönhatásainak kulcsfontosságú területein. A Tanácsban egyenlő arányban vesznek részt a környezetvédelemmel foglalkozó társadalmi szervezetek, a szakmai és gazdasági érdekképviseleti szervek, valamint az MTA elnöke által a tudományos élet ezen tisztségre megbízott képviselői, akadémikusok, egyetemi tanárok, kutatóintézeti vezetők. Társelnöki tisztségét a Kormányban a környezet- és természetvédelmi államigazgatást irányító miniszter, vagy az általa delegált környezetügyért (is) felelős államtitkár tölti be. Az OKT munkakapcsolatot alakított ki az Országgyűlés Fenntartható fejlődés bizottságával.

Az OKT tevékenysége három súlypont köré szerveződik: (1) jogszabályok véleményezése, (2) „egyes tervek és

programok”, főképpen az infrastrukturális fejlesztések (Stratégiai Környezeti Vizsgálata) véleményezése, valamint (3) javaslatok a környezet- és természetvédelem (intézményi) fejlesztésére – különös tekintettel a K+F és az informatika területén.

Az OKT 23 éves működése alatt foglalkozott a környezet- és természetvédelem szinte valamennyi részterületével, állást foglalt és javaslatot dolgozott ki a környezetvédelem és gazdaságfejlesztés, valamint a fenntartható környezeti és természeti erőforráskészlet-használatok, valamint a tájvédelem kulcsterületein.

Az OKT tagcsoportjainak kapcsolata az őket delegáló szervezetekkel, intézményekkel az egyes tagcsoportok jellegének és szervezeti sajátosságainak megfelelő. A gazdasági szervezetek képviselői rendszeresen beszélnek a Munkaadók és Gyáriparosok Országos Szövetsége Környezetvédelmi Bizottságának, a társadalmi szervezetek pedig a környezet- és természetvédő szervezetek éves találkozóin adnak számot munkájukról az őket delegálóknak. Emellett a környezetvédő szervezetek havi találkozóin folyamatosan tájékoztatják a résztvevőket az OKT tevékenységéről és állásfoglalásairól, illetve rendre bevonják a mozgalom szakértőit a különböző koncepciók véleményezésébe. A tudomány képviselői és az MTA Környezettudományi Elnöki Bizottsága között szoros a személyes kapcsolat, az OKT számos tagja egyúttal tag az MTA Bizottságában, vagy annak valamelyik albizottságában. Az OKT természetesen és intézményesen együttműködik az NFFT-vel. Az OKT megalakulásától kezdve részese az Európai Környezetvédelmi és Fenntartható Fejlődési Tanácsadó Testületek (EEAC) hálózata munkájának.

KÖZPONTI STATISZTIKAI HIVATAL (KSH)

HUNGARY HELPS

A Hungary Helps Program egy 2017-ben indított magyar kormányzati keretprogram, amely Magyarország szerepvállalását és segítségnyújtását szervezi a világ migrációki-bocsátó területein. Összefogja a korábban indult és a jövőbeni – a szegénység ellen, az emberi és kisebbségi jogokért, illetve a nemzetközi biztonság és stabilitás érdekében történő – segítségnyújtással kapcsolatos feladatokat.

A Hungary Helps Program a kormányzati cselekvés egyik legfontosabb pillére azon ENSZ Fenntartható Fejlődési Célok és feladatok végrehajtásának, amelyek a világ országainak együttműködését, összefogását követelik meg.

Hungary Helps Program biztosítja, hogy humanitárius politikánk és segítségnyújtásunk a különböző területeken összehangolt és hatékony legyen. A keretprogram fő célkitűzései hozzájárulnak az SDG-k globális megvalósulásához. A szülőföldön maradás lehetőségének megteremtésével („a világban jelenleg zajló migrációs válságot annak gyökerénél kell kezelni: a segítséget kell odavinni, nem pedig a bajt idehozni, azaz a kiváltó okokat kell megszüntetni, hogy az érintett népek békében és biztonságban élhessenek újra”) hozzájárul a szegénység felszámolásához és a tisztességes munka és gazdasági növekedés globális céljainak megvalósulásához.

Az elmúlt évtizedben a globális egyenlőtlenségek alakulása ellentétes folyamatokat jelzett, a gazdaságilag kevésbé

prosperáló térségekben az egyenlőtlenségek növekedtek. A Hungary Helpsnek a problémák okainak feltárására irányuló célkitűzése hozzájárul az egyenlőtlenségek csökkentéséhez az országok között és azokon belül.

Globális igény, hogy az egyes társadalmak még inkább békések, befogadók legyenek, az alapvető emberi jogok biztosítottága, a törvények uralma, a jogbiztonság és a transzparens, hatékony és elszámoltatható intézmények révén. Az elmúlt évtizedekben több nagy régió javuló helyzetet könyvelhetett el, azonban még napjainkban is számos olyan ország van, ahol a fegyveres konfliktusok és az erőszak mindennaposak, így a fenti intézményrendszer is gyenge. A Hungary Helps munkájával segíti a krízisterületek vallási és etnikai sokszínűségének megőrzését, és a keresztény közösségek támogatása révén („ma a világban leginkább a kereszténység számít üldözött vallásnak, és mivel Magyarország keresztény alapokon megszerveződött közösség, ezért elsősorban a keresztényeknek kell segítenünk”) hozzájárul a béke, igazság és erős intézmények megteremtésére irányuló SDG-k megvalósulásához.

A célkitűzésbe a békén, az intézményrendszer biztonságán, az emberi jogok érvényesülésén kívül a bűnözés (ezen belül kiemelten a terroristafinanszírozás, pénzmosás, korrupció) visszaszorítása is beletartozik, és bár az utóbbi években érzékelhető némi globális javulás, még mindig nagyon sok a tennivaló.

A Központi Statisztikai Hivatal (KSH) nagy múltú, szakmailag önálló kormányhivatal. Feladata az adatfelvételek megtervezése, adatok felvétele, feldolgozása, tárolása, elemzése és közzététele, az egyedi adatok védelme. A KSH adatokat szolgáltat az Országgyűlés és a közigazgatási szervek, a társadalmi szervezetek, az érdekképviseletek, a helyi önkormányzatok, a köztisztviselők, a tudományos élet, a gazdasági szervezetek, a lakosság és a hírközlő szervek, valamint a nemzetközi szervezetek, a külföldi felhasználók részére. Az ország társadalmi és gazdasági helyzetére, népességének alakulására vonatkozó hivatalos adatokat a KSH teszi közzé.

A KSH fenntartható fejlődéssel kapcsolatos tevékenysége három fő területre osztható: A fenntartható fejlődés indikátorai Magyarországon című kiadvány és indikátorrendszer összeállítása, az ENSZ Fenntartható Fejlődési Célokhoz tartozó adatok gyűjtése és a hazai indikátorok kidolgozása, az adatszolgáltatások koordinálása, illetve a fenntarthatóság és a különböző szakstatisztikák közti kapcsolatok feltárása, erősítése és felhasználásának elősegítése. A KSH munkájával közvetlenül a segíti a hazai fenntarthatósági célok közül a fenntarthatósági stratégiák megvalósulását és a civil, üzleti és tudományos együttműködés támogatását.

A KSH 2007 óta két évente adja közre a fenntartható fejlődés indikátorait. Az első három kötet az Eurostat indikátorrendszerét vette át. A további kötetekben az indikátorok három fő dimenzió (környezet, társadalom, gazdaság) mentén, tematikus bontásban jelentek meg, majd az NFFS alapján négy erőforrás (ember, társadalom, környezet, gazdaság) szerint rendeződnek, amelyek között egyaránt helyet kaptak értékelt, valamint nem értékelt, úgynevezett háttérmutatók (kontextusindikátorok) is.

A KSH alaptervekenységének része az SDG-hez tartozó adatgyűjtés és a hazai indikátorok kidolgozása. A Hivatal a minisztériumok és háttérintézményeik SDG-szakértőinek koordinálásán keresztül ezek végrehajtásában is közreműködik. Az adatszolgáltatási tevékenységgel részt vesz a nemzetközi adattovábbításban, illetve tanácsadóként segíti a Hivatalos Statisztikai Szolgálat tagjai és egyéb hivatalos adatforrások, valamint az ENSZ szakosított intézményei közötti adatforgalmat. A KSH társelnöki szerepet tölt be az ENSZ Statisztikai Bizottsága által létrehozott magas szintű statisztikai partnerségi, koordinációs és kapacitásfejlesztési csoportban. A KSH az ENSZ Statisztikai Részlegének SDG-indikátorok technikai, módszertani fejlesztéséért felelő alcsoportjának munkájában is részt vesz.

A KSH 2015 júliusában kezdte meg az SDG-indikátorokkal kapcsolatos hazai tevékenységét. Jelenleg az SDG-eszközcélok kb. 75%-ánál áll rendelkezésre indikátor Magyarországon. 2017-ben egy online kiadványt készített a KSH, amelyben a Magyarország számára legfontosabb és mérhető SDG-indikátorok találhatóak meg. Ezek az adatok egy új adatbázisba kerültek, hozzájuk rövid leírás és elemzés készült.

Az elkövetkezendő időszak egyik legnagyobb kihívása, hogy Magyarországra vonatkozóan a KSH biztosítani tudja az indikátorrendszerek minél szélesebb körű lefedettségét, valamint, hogy elősegítse a különböző kezdeményezések statisztikai értelemben vett összehangolását (KSH-publikációk, nemzeti keretstratégia és ENSZ SDG-k).

MAGYAR NEMZETI BANK (MNB)

A Magyar Nemzeti Bank (MNB) Magyarország központi bankja, amely felelős a hazai monetáris politikáért, a pénzügyi közvetítőrendszer felügyeletéért és stabilitásáért, továbbá a rendelkezésre álló eszközökkel támogatja a Kormány gazdaságpolitikáját, így a fenntartható fejlődést és felzárkózást. Az MNB tagja a Központi Bankok Európai Rendszerének, valamint a Pénzügyi Felügyelet Európai Rendszerének. A jegybank elsődleges célja az árstabilitás elérése és fenntartása, ugyanakkor e céllal összhangban feladata az ország pénzügyi rendszere ellenálló képességének növelése. Az MNB az ár- és pénzügyi stabilitás biztosításával képes a gazdaság ciklikus ingadozásait tompítani és a kilengések okozta jóléti veszteségeket minimalizálni. Elsődlegesen e mandátumok biztosításán keresztül járul hozzá a jegybank a fenntarthatóság erősítéséhez.

Az MNB alaptervékenysége közvetlenül és közvetetten egyaránt hozzájárul a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia céljainak teljesüléséhez. A monetáris politika 2013-ban indult reformja a korábbinál jóval aktívabb és innovatív, a 2008-ban kirobbant globális válság strukturális kihívásaira hatékony válaszokat adó jegybankot hívott életre, amely az ár- és pénzügyi stabilitás megteremtése mellett folyamatosan és fenntartható módon hozzájárul a gazdasági növekedéshez, Magyarország sikeres felzárkózásához. Emellett az MNB ugyancsak aktív a lakossági szemléletformálás, a társadalom pénzügyi tudatosságának és gazdasági ismereteinek növelése terén, ami szintén a Keretstratégia által meghatározott feladat. A Magyar Nemzeti Bank társadalmi felelősségvállalási programjai elsősorban az oktatás, a kutatás, a tudományos tevékenység és a pénzügyi ismeretterjesztés, továbbá a kultúra és a karitatív célú adományozás széles palettáját ölelik fel, különös hangsúlyt fektetve a tudás megszerzésére, az értékteremtésre és az értékek megőrzésére.

Az elmúlt évek fenntarthatóság szempontjából legjelentősebb gazdaságpolitikai sikere, hogy a 2010 utáni fiskális és a 2013-tól kezdődő monetáris politikai reformok megteremtették a sikeres felzárkózás alapjait. A két fő gazdaságpolitikai ág konstruktív összhangjával egy olyan gazdasági modell épült ki, amely egyszerre képes hosszú távon biztosítani a makropénzügyi egyensúlyt és a dinamikus gazdasági növekedést. Ennek legfőbb eredményei, hogy Magyarország az uniós csatlakozás után 9 évvel végre kikerült az Európai Unió túlzottdeficit-eljárása alól, tartósan csökkenő pályára állt a GDP-arányos államadósság és a nemzetgazdaság nettó külső adóssága is, a kis- és középvállalati hitelezések jegybanki újraindításával hazánk elkerülte a tartós hitelbefagyást, így a jelentős növekedési veszteséggel járó hitelezés nélküli kilábalás folyamatát, teljesen kivezetésre kerültek a devizahitelek a háztartások mérlegéből, valamint a belső finanszírozási források erősítésével jelentősen csökkent a nemzetgazdaság külső sérülékenysége. Mindezek a kedvező makrogazdasági feltételek és folyamatok ösztönzik a beruházásokat, a vállalati innovációk bővülését, és így javítják országunk termelékenységét, fenntartható gazdasági teljesítményét.

Az MNB továbbá az ország gazdaságpolitikájának sikeres felzárkózásának támogatásához – felhasználva a Bank jelentős közgazdasági szaktudását és elemzői kapacitását – versenyképességi elemzésekkel és javaslatokkal is hozzájárul. A versenyképességnek alapvető fenntarthatósági előfeltételei vannak, így az MNB versenyképességi elemzései és javaslatok sok tekintetben járulnak hozzá a Keretstratégia megvalósításához.

A versenyképességi munka első nagyobb állomása – Miniszterelnöki felkérésre – 2016-ban a Versenyképesség és növekedés című monográfia megjelentetése volt, amely

a felzárkózás elmélete és a nemzetközi jó gyakorlatok mellett 50 versenyképességet erősítő javaslatot mutatott be. Ezt követően jelent meg 2017-ben az MNB Bankrendszeri Versenyképességi Indexe, amely a hazai pénzügyi közvetítőrendszer versenyképességi pozícióját mérte fel uniós összevetésben, valamint a Versenyképességi jelentés, elsőként adva átfogó és objektív képet hazánk versenyképességi helyzetéről. 2018 őszén a Növekedési jelentésben fektette le a jegybank azokat a makrogazdasági feltételeket, amelyek a sikeres felzárkózáshoz szükségesek. Majd erre alapozva 2019 februárjában az MNB 330 pontos Versenyképességi programot állított össze. A programban megfogalmazott célok és javaslatok számos ponton párhuzamban állnak a Keretstratégiával és a Keretstratégia megvalósítását nyomon követő előrehaladási jelentések megállapításaival, annyi különbséggel, hogy az MNB figyelme elsősorban a saját tevékenységével szoros kapcsolatban álló gazdasági és humán erőforrásokra irányul.

„A versenyképesség fogalma alatt a Magyar Nemzeti Bank a fenntartható felzárkózást, vagyis a hosszú távú fejlődést megalapozó tényezők összességének színvonalát érti. Az MNB megközelítésében egy nemzetgazdaság akkor versenyképes, ha a rendelkezésre álló erőforrásait optimálisan hasznosítja a lehető legmagasabb szintű, de még fenntartható jólét elérésére. A versenyképes gazdasági működéshez a makropénzügyi egyensúly és reálgazdasági stabilitás mellett szükséges az innováción és megújuláson alapuló vállalati ökoszisztéma, a jó intézménye.

ÁLLAMI SZÁMVEVŐSZÉK (ÁSZ)

Az Állami Számvevőszék (ÁSZ) független nemzeti intézményünk, alapvető feladatai közé tartozik a központi költségvetés végrehajtásának, az államháztartás gazdálkodásának, az államháztartásból származó források felhasználásának és a nemzeti vagyon kezelésének ellenőrzése. Az ÁSZ küldetése, hogy szilárd szakmai alapokon álló, értékteremtő ellenőrzéseivel előmozdítsa a közpénzügyek átláthatóságát, a közpénz és a közvagyon hatékony és célszerű felhasználását, valamint segítse a jól irányított állam működését. Az ÁSZ az Alaptörvényben lefektetett elvek érvényesítése érdekében a közpénzekkel és a közvagyonnal való felelős és gondos gazdálkodást, az elszámoltathatóságot, az átláthatóságot, a lényeges hibáktól való mentességet, a vagyonvesztés megakadályozását helyezi előtérbe.

E funkcióival a Számvevőszék kulcsfontosságú szerepet tölthet be az Alaptörvényünk jövő nemzedékekre és a fenntarthatóságra vonatkozó rendelkezéseinek, továbbá a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (és azon keresztül az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljai) végrehajtásának támogatásában.

A természeti-környezeti fenntarthatóság alappillére az általában a nemzeti vagyon részeként nyilvántartott természetes élőhelyek (folyó- és állóvizek, erdők), természetvédelmi területek (Nemzeti Parkok területei) tartamos, nem kimerítő használata, a gondoskodás a természeti tőke megújulásának feltételeiről. A természeti tőke fokozatos felélése tehát nemzeti vagyonvesztés is, aminek megakadályozása a számvevőszékek egyik alapvető feladata.

A humán, társadalmi és gazdasági erőforrások fejlesztése, bővítése sokszor állami programok eredménye, azaz költségvetési források allokálásán, felhasználásán múlik. A közpénzekkel való felelős gazdálkodás követelményének érvényesítésének része, ha a Számvevőszék vizsgálja az állami (kormányzati és önkormányzati) közpénzek

felhasználását abból a szempontból is, hogy a jövő generációk jólétének megalapozását, a nemzeti erőforrásaink gyarapítását kellően szolgálták-e a különböző fejlesztések, a demográfiai, oktatási, egészségügyi, szociális és más közágazatok költségei.

Az ÁSZ ellenőrzési szabályait, módszereit függetlenségének egyik sarokköveként önállóan alakítja ki. Ellenőrzési módszertanait folyamatosan megújítja a gyakorlati tapasztalatok és a nemzetközi módszertani fejlesztések, sztenderdek és ajánlások figyelembevételével. Magyarország 1968 óta tagja a legfőbb ellenőrző intézmények nemzetközi szervezetének (INTOSAI). Az INTOSAI a 2004. évi, Budapesten tartott kongresszusán elfogadta azt az ajánlását, amely a fenntartható fejlődés elveinek integrálásáról szól a számvevőszéki gyakorlatokba. A számvevőszékek szerint a nemzeti költségvetések auditálásának része lehet a fenntarthatósági szempontú vizsgálat is. Az állami fenntarthatósági stratégiák és cselekvési tervek végrehajtása költségvetési forrásokat igényel, ezek felhasználásának ellenőrzése a számvevőszékek feladata. A számvevőszékek célszerűségi, hatékonysági elemzéseinek így része lehet annak vizsgálata is, hogy a különböző állami források felhasználását igénylő stratégiák, programok és beruházások végrehajtásánál a fenntarthatósági korlátokra és elvekre figyelemmel voltak-e.

Az Állami Számvevőszék nemcsak ellenőrzései, de elemzései révén is hozzájárul Magyarország fenntarthatósági teljesítményének javításához. A Számvevőszék munkatársai így az utóbbi években kutatták a humán, a gazdasági erőforrások hatékonyabb felhasználásának lehetőségeit is, különösen az állami vagyon nyilvántartási hatékonyságának vizsgálatával, az államadósság-csökkentési pályánk fenntarthatóságának elemzésével, a munkaerő-állományunk ma még kihasználatlan része aktivitásnövelési lehetőségeinek vizsgálatával, vagy az oktatás, a kutatás-fejlesztés és innováció hatékonyságjavításának elemzésével.

KÖLTSÉGVETÉSI TANÁCS (KT)

A Költségvetési Tanács (KT) az állami költségvetés készítésének folyamatát felügyelő független intézmény Magyarországon. Felállításáról a 2008-ban elfogadott, a takarékos állami gazdálkodásról és a költségvetés felelősségéről szóló törvény rendelkezik. Feladata, hogy saját számításaira alapozva bemutassa a gazdasági folyamatok és az országgyűlési döntések várható költségvetési hatásait.

A Költségvetési Tanács felállításának célja a fegyelmezett, átlátható és hosszú távon fenntartható költségvetési politika megteremtése és folytatása, valamint az ország hosszú távú gazdasági versenyképességének költségvetési eszközökkel való szolgálata – figyelemmel a jelenlegi és a jövő nemzedékek közötti igazságosság igényére, valamint a társadalom általános öregedésével kapcsolatos állami kiadások következő évtizedekben várható növekedésére. A Költségvetési Tanács munkájával hozzájárul a hazai fenntartható fejlődési célok eléréséhez, különös tekintettel a körültekintő, az eladósodást és hiányt elkerülő költségvetési gazdálkodás monetáris feltételeinek megteremtésére.

A 2011-ben elfogadott Alaptörvény, majd a 2011. év végén a Magyarország gazdasági stabilitásáról született törvény újabb feladatokat adott a 2009 óta működő Költségvetési Tanácsnak.

Kiemelten fontos, nagy felelősséget jelentő feladat, hogy a Költségvetési Tanács véleményt nyilvánít a központi költségvetésről szóló törvény (és annak módosítása) tervezetéről, és a törvény zárószavazásához előzetes hozzájárulását adja, amennyiben az Alaptörvényben előírt államadósság-szabály teljesíthetőségét állapítja meg. Félévente véleményt nyilvánít a költségvetési törvény végrehajtásának helyzetéről, az államadósság alakulásáról. Ezekon túl véleményt nyilváníthat a költségvetés tervezésével, végrehajtásával, a közpénzek felhasználásával, továbbá az államháztartás helyzetével kapcsolatos bármely kérdésről. Utóbbi keretében folyamatosan értékeli az EU-követelmények teljesítését is.

A Költségvetési Tanács ilyen elemzői tevékenységének rendszeresen része a fenntarthatóság érvényesülésének vizsgálata. Például 2018-ban a fenntartható fejlődés és a költségvetési politika kapcsolatáról szervezett műhelykonferenciát, és vitatta meg a további kutatások témáit, lehetőségeit. Jelentős közvetett hatása a fenntarthatósági ismereteink erősítéséhez, hogy a Költségvetési Tanács rendszeresen rendel meg az egyes nemzeti erőforrások adott típusaira vonatkozó helyzetfeltáró és javaslattevő elemzéseket, így a többi között 2018-ban az egészségügy (emberi erőforrások: egészség) területen.

MAGYARORSZÁGI ÜZLETI TANÁCS A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSÉRT (BCSDH)

A Magyarországi Üzleti Tanács a Fenntartható Fejlődésért (BCSDH) az Üzleti Világtanács a Fenntartható Fejlődésért (World Business Council for Sustainable Development, WBCSD) hazai szervezete. Az 1992-ben alapított svájci központú Világtanács ma már 200 nagyvállalat első számú vezetőjének koalíciója és már több mint 70 országban van jelen nemzeti partnerszervezetein keresztül. A magyarországi szervezet 2007-ben alakult, ma 87 tagvállalattal rendelkezik, amelyek a magyar GDP közel 30%-át termelik meg. Továbbá a hazai foglalkoztatottak valamivel több mint 7%-a a BCSDH tagvállalatainál alkalmazott.

A BCSDH aktívan kívánja előmozdítani a tagvállalatai körében a fenntartható fejlődés három alappilléreinek: a gazdasági eredményesség, az ökológiai egyensúly és a társadalmi életminőség elveinek a gazdasági gyakorlatba való átültetését és alkalmazását, ezáltal új és innovatív megoldásokkal növelni a versenyképességüket, és egyben hozzájárulni a magyar gazdaság és társadalom fenntartható fejlődéséhez.

Az Üzleti Tanács célja között szerepel a többi között:

- A fenntartható fejlődés vállalati szektort érintő kérdéseiben hiteles és mértékadó üzleti fórumként részt venni más üzleti, társadalmi és kormányzati szervezetek közötti párbeszédben és dialógusban.
- Elősegíteni, hogy a jogszabályok, gazdasági ösztönzők és a szakpolitikák elismerjék és támogassák a fenntartható fejlődésnek megfelelően működő vállalatokat, illetve azok termékeit és szolgáltatásait.

- Fórumot biztosítani az üzleti fenntarthatóság terén elért tagvállalati eredmények, legjobb gyakorlatok bemutatásához, tapasztalatok megosztásához és gazdaságilag hasznos projektek kidolgozásához.
- A tagvállalatok által megtett önkéntes környezeti vagy társadalmi jellegű projektek, intézkedések, sikertörténetek megismertetése, kommunikációja a döntéshozók, valamint a szakmai, illetve a szélesebb közvélemény részére.
- Aktívan és konstruktívan részt venni a Kormánnyal, a civil szervezetekkel, tudományos intézményekkel, valamint más üzleti, szakmai és érdekvédelmi szervezetekkel a fenntartható fejlődés hazai kérdéseiről folytatott párbeszédben és együttműködésben.
- A fenntartható fejlődés vállalati eredményeinek és lehetőségeinek bemutatása és tudatosítása a hazai gazdaság más szereplőinek, valamint a közgazdasági és üzleti oktatásban részt vevő hallgatóknak, tanulóknak előadások formájában.

Az Innováció a fenntartható vállalatokért – Action 2020 Hungary program a BCSDH egyik fontos, jelenleg is futó programja, amelynek eredményeképp öt fókuszterület mentén (klímavédelem, fenntartható életmód, foglalkoztatás, víz, élelmezés) több mint 100 üzleti megoldás került kidolgozásra, továbbá 2018. november 29-én megalapításra került a magyarországi Körforgásos Gazdaság Platform is.

V4SDG

A V4SDG – Visegrád a Fenntarthatóságért (Visegrad for Sustainability) az első és egyetlen fiatalok által vezetett kezdeményezés, amely aktívan dolgozik a fenntartható fejlődés területén a Visegrádi Négyek országaiban – Lengyelországban, Csehországban, Szlovákiában és Magyarországon.

A V4SDG küldetése a V4-ek fejlődésének támogatása a fenntarthatósági tudatosság irányába, annak érdekében, hogy a visegrádi országok együttműködésük révén a fenntartható fejlődés egyik versenyképes zászlóvivőivé válhassanak. Célja a cselekvés elősegítése az ENSZ Fenntartható Fejlődési Célok (SDG-k) megvalósulása érdekében a négy érintett országban, mind egyéni, mind intézményi szinten, amely célt a fenntarthatóság terén tevékeny kulcs-szereplők megerősítésével és összekötésével kíván elérni.

Helyi szinten a szervezet a többi között szemléletformálással foglalkozik, ismeretterjesztő foglalkozásokat tart, workshopokat és vitaesteket szervez, fórumokon vesz részt és szólal fel, ezzel rendszeresen igyekszik a fenntarthatóság fogalmát tisztázni és eljuttatni az ügyet egy minél szélesebb réteghez. A szervezet további helyi tevékenységei közé tartoznak a vállalatokkal való együttműködések tanácsadási projektek és események keretében, illetve kormányzati szereplőkkel való egyeztetés a fenntartható fejlődést érintő kérdésekben. V4-es szinten a V4SDG két év leforgása alatt (2018–2019)

mind a négy érintett ország fővárosában konferenciát tart, amelyek keretében feltérképezi a régió legrelevánsabb fenntarthatósági ügyeit, összeköti a fenntarthatóság különböző szektorait és szereplőit, valamint a résztvevők közreműködésével megoldási javaslatokat dolgoz ki. A 2018-ban megvalósult budapesti és prágai fórumok rendkívüli lehetőséget nyújtottak az országok fenntarthatósági helyzetének megismeréséhez és a hálózat kiépítéséhez, így a 2019-ben megrendezésre kerülő varsói és pozsonyi fórumok is várhatóan nagyon eredményesek lesznek. A négy fórumot követő, 2020-as budapesti nemzetközi konferencia után az érintett V4-es szereplők elköteleződhetnek a V4-es Fenntarthatósági Vízió mellett, amely a kormányzatokkal való együttműködés következtében egy ambiciózus és megvalósítható fenntartható fejlődési megoldásgyűjteménnyé válhat.

A V4-es fenntarthatósági megoldások és a kialakított hálózat globális szinten is fontos szerepet játszanak, ezért a V4SDG a kezdetektől fogva stratégiai kapcsolatokat épít nemzetközi szervezetekkel, és aktív kapcsolatban áll az alábbiakkal: European Partners for the Environment (EPE), Sustainable Development Solutions Network (SDSN) Youth, International Coalition for Green Development on the Belt and Road Initiative (UN Environment and the Government of China), United Nations Major Group for Children and Youth.

„Az emberiség mérhetetlen kapzsiságában az utóbbi évtizedekben többet vett el a természettől, mint amennyihez joga lett volna. Többet, mint amennyit a természet elviselni képes és pótolni tud. Csak az elmúlt 50 évben több energiát, természeti kincset éltünk fel, mint az emberiség ezt megelőző történelme során. Ezen az úton biztos, hogy nem mehetünk tovább.”

ÁDER JÁNOS köztársasági elnök
az Országgyűlés alakuló ülésén
(2018. május 8.)

CIVIL KEREKASZTAL A FENNTARTHATÓ FEJLŐDÉSI CÉLOKÉRT

Jelentős erőfeszítések történtek már a múltban is a fenntarthatóság elveit követő társadalmak és nemzetközi együttműködés megteremtésére. Eddig – elfogadásakor – egyetlen terv és program sem bírt ilyen elszántsággal, széles körű politikai támogatottsággal, hogy ezen ambíciókat megvalósítsa. Az Agenda 2030 és az annak gerincét alkotó Fenntartható Fejlődési Célok a jelen nagy vágyát fejezik ki, hogy legyen jövőnk is.

A célokat úgy alkották meg, hogy azokon együtt tudjon dolgozni a kormányzat, a tudományos, gazdasági, civil közösség. A Kerekasztal megalapításával a célok sikeres megvalósításáért teszünk a civil szervezetek eszközeivel. Reméljük, példánkat mások is követni fogják.

A Kerekasztalt 11 magyar szervezet hozta létre 2017 októberében a következő célokkal:

- az ENSZ Fenntartható Fejlődési Célok ismertebbé tétele Magyarországon, megjelenítése a társadalmi kommunikációban, közbeszédben;
- a célok magyarországi végrehajtásának figyelemmel kísérése, javaslatok megfogalmazása a kormányzat és a társadalmi szereplők számára;
- a kormányzati és nem kormányzati szervezetek közötti strukturált párbeszéd elősegítése;
- a tagok közötti információcsere, egymás törekvéseinek, munkájának megismerése a témához kötődően.

A Kerekasztal megalakulása óta létrehozta az fcelok.hu honlapot, amely az első magyar nyelvű oldal kifejezetten az Agenda 2030 programról. A honlapon a többi között 80 indikátor segítségével megismerhető, hol tart Magyarország a célok teljesítésében, és megtalálható az a közel 100 civil szervezet, amely vállalatot tett, hogy tevékenységével hozzájárul a célokhoz.

A Kerekasztal tagjai elkezdték összegyűjteni a jó példákat és kidolgozni javaslataikat saját szakterületükön. Ezeket közzétesszük a honlapon, és célunk, hogy ezek a jó gyakorlatok és ajánlások segítsék a kormányzatot és példával szolgáljanak más szektorok számára is. Segítségükkel a Kerekasztalon és a civil szektoron belül is párbeszéd indulhat el arról, hogyan lehet a célokat rendszerszemléletben, egymás tevékenységét erősítve megvalósítani.

Alapító szervezetek: CEEweb a Biológiai Sokféleségért, DemNet Demokratikus Jogok Fejlesztéséért Alapítvány, HAND Nemzetközi Humanitárius és Fejlesztési Civil Szövetség, KÖVET Egyesület a Fenntartható Gazdaságért, Magyar Máltai Szeretetszolgálat, Magyar Szegénységellenes Hálózat, Magyar Természetvédők Szövetsége, Magyarországi Éghajlatvédelmi Szövetség, Professzorok Batthyány Köre, Védegyelet, WWF Magyarország.

INTÉZMÉNYEK KÖZPONTI ELÉRHETŐSÉGEI

Agrárminisztérium, Környezetügyért Felelős Államtitkárság

kormany.hu/hu/foldmuvelesugyi-miniszterium/

kornyeztugyert-felelos-allamtitkarsag

@ info@fm.gov.hu

(+36) 1 795-21-37

Alkotmánybíróság

alkotmanybirosag.hu

@ tajekoztatas@mkab.hu

(+36) 1 488-31-00

Állami Számvevőszék

asz.hu

@ szamvevoszek@asz.hu

(+36) 1 484-91-00

Civil Kerekasztal a Fenntartható Fejlődési Célokért

ffcelok.hu

@ info@hand.org.hu

(+36) 70 676-42-62

Fenntartható fejlődés bizottsága

parlament.hu/web/fenntarthato-fejlodes-bizottsaga

@ ffb@parlament.hu

(+36) 1 441-50-52

Hungary Helps

kormany.hu/hu/miniszterelnokseg/az-ulozott-keresztenyek-megsegitseert-es-a-hungary-helps-program-megvalositasaert-felelos-allamtitkar

@ erkeztetok@me.gov.hu

(+36) 1 795-50-00

Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM), Fenntarthatóságért Felelős Államtitkárság

kormany.hu/hu/innovacios-es-technologiai-miniszterium/fenntarthatosagert-felelos-allamtitkar

@ ugyfelszolgalat@itm.gov.hu

(+36) 1 795-17-00

Jövő Nemzedékek Szószólója

ajbh.hu

@ panasza@ajbh.hu

(+36) 1 475-71-00

Költségvetési Tanács

parlament.hu/web/koltsegvetesi-tanacs

@ koltsegvetesitanacs@parlament.hu

(+36) 1 441-40-58

Központi Statisztikai Hivatal

ksh.hu

@ kapcsolat.ksh.hu/ContactCenter/index.xhtml

(+36) 1 345-67-89

Külgazdasági és Külügyminisztérium, ENSZ Főosztály

kormany.hu/hu/kulgzdasagi-es-kulugyminiszterium

@ kozkapcsolat@mfa.gov.hu

(+36) 1 458-18-94

Magyar Nemzeti Bank

mnb.hu

@ info@mnb.hu

(+36) 1 428-26-00

Magyarországi Üzleti Tanács a Fenntartható Fejlődésért

bcsdh.hu

@ ivett.takacs@bcsdh.hu

(+36) 1 877-12-30

Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács

nfft.hu

@ nfft@parlament.hu

(+36) 1 441-61-78

Országos Környezetvédelmi Tanács

oktt.hu

@ okttitk@fm.gov.hu

(+36) 1 795-36-99

Országgyűlés

parlament.hu

@ webmaster@parlament.hu

(+36) 1 441-50-00

V4SDG

facebook.com/pg/v4sdg/

@ hello@v4sdg.com

(+36) 30 446-32-68

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	4		
Az ENSZ Fenntartható Fejlődési Céljai (SDG)	8	Külgazdasági és Külügyminisztérium, ENSZ Főosztály	24
A fenntartható fejlődés politikája Magyarországon és a Nemzeti Fenntartható Fejlődési Keretstratégia (NFFS)	10	Országos Környezetvédelmi Tanács (OKT)	25
(Infografika)	12	Hungary Helps	26
A fenntarthatóság intézményei	14	Központi Statisztikai Hivatal (KSH)	27
A Jövő Nemzedékek Szószólója	17	Magyar Nemzeti Bank (MNB)	28
Országgyűlés	18	Költségvetési Tanács (KT)	30
Fenntartható fejlődés bizottsága (FFB)	19	Állami Számvevőszék (ÁSZ)	31
Nemzeti Fenntartható Fejlődési Tanács (NFFT)	21	Magyarországi Üzleti Tanács a Fenntartható Fejlődésért (BCSDH)	32
Innovációs és Technológiai Minisztérium (ITM), Fenntarthatóságért Felelős Államtitkárság	22	V4SDG	33
Agrárminisztérium, Környezetügyért Felelős Államtitkárság	23	Civil Kerekasztal a Fenntartható Fejlődési Célokért	35
		Intézmények központi elérhetőségei	36

